Werkgroep geologie en landschap

Nieuwsbrief november 2026

Doorstroomveen Wisselse Veen

Voor een aflevering van het tv-natuurprogramma Vroege Vogels bezocht het VV-team afgelopen zomer het Wisselse Veen (*foto boven*). Zaterdag 26 september werd het resultaat ervan uitgezonden. Mocht je het niet hebben gezien, doe dat dan alsnog via deze link: Wisselse Veen | NPO Start.
Essentieel voor het succes van het voormalige veengebied is water dat van de Veluweflank stroomt en door kleischotten wordt opgestuwd tot dicht onder het oppervlak.
Landschapsecoloog Harm Smeenge probeert in de uitzending met een boring zo'n kleischot aan te boren; dat lukt net. Ecoloog André Bonte laat zien welk effect zo'n kleischot heeft op de vegetatie.
Smeenge graaft in het programma ook een diepe profielkuil, tot in het voormalige veen, dat door stuifzand werd overstoven. Hij deed dat graafwerk zes jaar geleden ook al eens. Wisselse Veen op Vroege Vogels: waarom water het landschap maakt.
Ook deze video geeft je info over het bodemonderzoek:
Wisselse Veen: een Natura 2000-gebied bij Epe

Foto De Stentor

Foto Maarten Hoedeman

Fotogalerij (1)

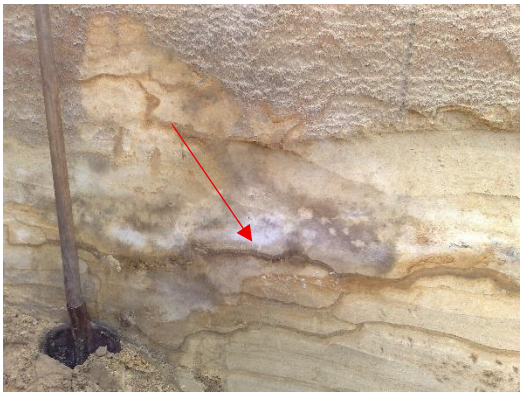
De foto's van alle keren die Maarten Hoedeman de afgelopen jaren mee op excursie ging, verzamelde hij in een bestand in Google Drive. Voor elke activiteit maakte hij een afzonderlijke map aan, vanaf ons eerste ijzerproductie-experiment in 2017 in de tuin bij Geert (Maarten bezocht toen het 'open huis') tot en met de excursie naar het Brandeveen afgelopen september (*foto links*). Recent hebben we besloten om ook de foto's van anderen aan die mapjes toe te voegen. Zo kunnen al onze werkgroepleden en die van de geologiewerkgroep Noordwesthoek via die foto's de excursies en andere activiteiten nog eens herbeleven.

Fotogalerij (2)

De oudste foto's van onze activiteiten zijn van 2009, toen we met een bescheiden groepje nabij Ommen een kleine afgraving bezochten waar de Laag van Usselo zichtbaar was.
Op de foto geeft Bauke uitleg over de Laag van Usselo, het dunne, donkere lijntje in het zandwandje achter hem.
De foto's van die eerdere excursies tref je nu nog niet in de galerij aan. Het duurt even voor we alles hebben overgezet. In de loop van het winterseizoen zullen er meer mappen komen en zullen bestaande mappen worden aangevuld.
De toegangscode tot de fotogalerij krijg je in een afzonderlijke mail. Bewaar die link, zodat je regelmatig kunt kijken of er weer nieuwe foto's zijn.

Foto Tjada Amsterdam

De Laag van Usselo in Ommen.

Foto Tjada Amsterdam

Laag van Usselo

Het is vaak maar een dun bandje, die Laag van Usselo, licht- tot donkerbruin temidden van lichtgele tot geelbruine zanden. Het werd 'ontdekt' in 1946 nabij Usselo in Twente. Het betreft een laagje met organische stof, soms met houtskooldeeltjes die duiden op bosbrand. Het stamt uit een warmere periode (het Allerød) aan het einde van de laatste ijstijd, het Weichselien. Rond 13.000 jaar geleden was het even warm genoeg voor de groei van dennen en berken. Daarvoor en daarna was het koud en zetten zware stormen dikke pakketten zand af.
De Laag van Usselo is aangetroffen op diverse locaties in Nederland en daarbuiten, ook in Epe. Helaas is daar geen beeldmateriaal van. Het laagje werd ontdekt door (wijlen) KNNV-er Henk Menke. Hij spotte het donkere bandje in de wand van de diepe bouwput die decennia geleden werd gegraven voor de bouw van wat nu Fletcher Hotel Epe is.

Natuurwerkdag

Foto Landgoed Welna

KNNV Epe-Heerde levert dit jaar weer een 'portie' landschapsbeheer door deelname aan de Nationale Natuurwerkdag, op zaterdag 7 november. Deze keer in een bijzonder gebied: op landgoed Welna, tussen Epe en Nunspeet.
Aan weerszijden van de Gortelseweg strekken zich de weidse heideterreinen van Welna uit (foto rechts). Een eigen schaapskudde knabbelt er jaarrond opslag van berken en dennen weg. Maar dat is niet genoeg om het heidegebied zijn karakteristieke openheid te laten behouden.. Tijdens de Natuurwerkdag gaan we een handje helpen. Het terrein moet worden ontdaan van zaailingen en opgeschoten jonge boompjes. Dat betekent trekken, steken, zagen en het afvoeren van het weggehaalde groen. Er is altijd een klus(je) wat je kunt doen.
Deelnemers worden om 9.00 uur verwacht bij de werkschuur van Welna, Soerelseweg 11A in Epe. Tijdens de koffie en koek krijg je instructie over de werkzaamheden. Na het uitdelen van gereedschap gaan we naar de heide. Een regenbroek en laarzen houden je benen en voeten droog, en zorg ook voor een paar stevige werkhandschoenen.
Om 12 uur zijn we terug bij de werkschuur. In verband met de catering je deelname wel even aanmelden, bij KNNV-bestuurslid Erwin Reinhard veenpoel8@gmail.com. Of op de site Home - Natuurwerkdag.
Deelname aan de Nationale Natuurwerkdag is niet alleen voor KNNV-ers maar voor iedereen die wil helpen en wel houdt van een ochtend werken in de natuur Dus neem je familie, vrienden, buren mee. Laat je inspireren door deze site Home - Natuurwerkdag

Janneke breekt de oven open, op zoek naar de wolf. Heerde, 2017

Foto Tjada Amsterdam

Nieuwe bevindingen ijzerproductie

De werkgroepleden die er in 2017 en 2018 al bij waren kunnen bogen op een bijzondere ervaring: de productie van ijzer uit zelf verzamelde lokale klappersteen, in een zelfgebouwde oven van zelf gedolven lokaal leem. Hoe mooi en succesvol was dat.
Archeoloog Janneke Zuyderwyk (daarna lid van de werkgroep geworden) liet ons kennismaken met de ijzerproductie op vroegmiddeleeuwse wijze.
Sindsdien heeft het onderzoek naar die ijzerproductie op de Veluwe niet stilgestaan. Er is nieuwe theoretische en praktische kennis opgedaan over het proces en over de context van de ijzerindustrie. Janneke vertelt daar deze maand over voor collega-archeologen tijdens de Reuvensdagen in Apeldoorn en heeft toegezegd dat in januari ook bij ons te komen doen. We laten dan nog één keer de kistjes zien, die daarna naar Janneke gaan.

Werkgroep Geologie en Landschap

geologie-landschap@epe-heerde.knnv.nl

Natuurvereniging KNNV Epe-Heerde